กำเนิดการฝึกหัดครูอุบลราชธานี

การฝึกหัดครูอุบลราชธานี เริ่มก่อตั้งในปี พ.ศ. ๒๔๕๘ **ตามตราสารเสมาธรรมจักรน้อยที่ ๗/๑๑๔๔ ลงวันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๔๕๘** โดยเสนาบดีกระทรวงธรรมการแจ้งความมายัง มหาอำมาตย์ตรี พระยาวิเศษสิงหนาทสมุหเทศาภิบาลมณฑลอุบลราชธานี (ในพ.ศ. ๒๔๕๕ ได้มีประกาศแบ่งมณฑลอิสาณเป็น ๒ มณฑล คือ มณฑลอุบลราชธานี และมณฑลร้อยเอ็ด ซึ่งมณฑลอุบลราชธานี มี ๓ จังหวัด คือ จังหวัดอุบลฯ จังหวัดขุขันธ์ และจังหวัดสุรินทร์) อนุญาตให้มณฑลอุบลราชธานีจัดตั้ง **“การฝึกหัดครูชั้นต่ำ”** ขึ้นที่โรงเรียนตัวอย่างประจำมณฑลอุบลราชธานี “เบญจะมะมหาราช” (เดิมตั้งอยู่บริเวณศาลากลางจังหวัดหลังเก่า ชื่อโรงเรียนภายหลังเปลี่ยนเป็นโรงเรียนประจำมณฑลอุบลฯ “เบญจะมะมหาราช”) เมื่อแรกตั้งอนุญาตให้รับนักเรียนในบำรุง (นักเรียนทุน) เพียง ๑๕ คน เนื่องจากงบประมาณมีจำกัด (กระทรวงธรรมการต้องจ่ายเงินอุดหนุนให้เดือนละ ๒ บาท) และเมื่อทางการเห็นว่าครูยังไม่เพียงพอกับความต้องการ จึงประกาศรับนักเรียนนอกบำรุง (ทุนส่วนตัว) เพิ่มอีก ๑๐ คน รายชื่อนักเรียนรุ่นแรก เช่น นายยืน พงษ์สุดสวัสดิ์ นายบุนทัน อุบลบาน นายมาก จันทะนบ นายเทียบ บุญลี นายคม ขันธ์มาศ นายหมุน โสมะฐิติ ส.ณ.ถ่อน พันธุ์เพ็ง เป็นต้น (รายชื่อนักเรียน ๒๕ คน ตามทะเบียนนักเรียนฝึกหัดครูชั้นต่ำ มณฑลอุบลราชธานี พ.ศ. ๒๔๕๘ ปรากฏรายชื่อในภาคผนวก) สำหรับระเบียบการฝึกหัดครูชั้นต่ำให้ปฏิบัติอนุโลมตามระเบียบการฝึกหัดครูมูลในหัวเมืองทุกประการ (เว้นแต่ข้อ ๓ ที่ให้รับนักเรียนที่มีความรู้พ้นมัธยมปีที่ ๓ แล้วนั้น มณฑลได้ผ่อนผันรับนักเรียนที่กำลังเล่าเรียนอยู่ตั้งแต่ชั้นมัธยม

ปีที่ ๓ ขึ้นไป เพราะถ้าจะรับนักเรียนให้ได้ตามระเบียบการนั้น จะได้นักเรียนไม่เพียงพอต่อความต้องการที่จะจำหน่ายออกไปเป็นครูใน พ.ศ. ๒๔๕๙) สำหรับหลักสูตรวิชาครูชั้นต่ำนั้นจะเรียนในเรื่องต่าง ๆ เช่น จรรยา (หน้าที่พลเมือง) ภาษาไทย ภาษาฝรั่งเศส เลข ความรู้เรื่องเมืองไทย การรักษาตัว วิชาเลี้ยงชีพ วิชาครู วิชาวาดเขียน วิชาลูกเสือ ขับร้อง เป็นต้น และเมื่อนักเรียนฝึกหัดครูชั้นต่ำได้เล่าเรียน ๑ เดือน ก็จะออกไปฝึกสอนเพื่อให้มีความชำนาญในการสอนยิ่งขึ้น โดยใช้โรงเรียนตัวอย่างประจำมณฑลอุบลราชธานี “เบญจะมะมหาราช” เป็นที่สำหรับฝึกหัดสอน เริ่มตั้งแต่วันที่ ๑ กรฎาคม ๒๔๕๘ เป็นต้นไป โดยให้ครูใหญ่โรงเรียนตัวอย่างประจำมณฑลทำหน้าที่ดูแล (โดยมี **ราชบุรุษอุ่น** เป็นครูใหญ่ และมี**ราชบุรุษยา** เป็นครูผู้ช่วย ซึ่งขณะนั้นมีเพียงครูประกาศนียบัตรเพียง ๒ ท่านนี้ เท่านั้น)

ต่อมา ปี พ.ศ. ๒๔๕๙ กระทรวงธรรมการอนุญาตให้มณฑลอุบลราชธานี จัดตั้ง **“โรงเรียนฝึกหัดครูมูล” (โรงเรียนฝึกหัดครูอุบลราชธานี)** ขึ้น โดยอนุญาตให้ตั้งชั้นฝึกหัดครูมูลอีก ๑ ชั้น มีจำนวนนักเรียนในบำรุง ๑๐ คน และนักเรียนนอกบำรุง ๕ คน (รายงานกระทรวงธรรมการฉบับที่ ๙ ประจำพุทธศก ๒๔๕๙ หน้า ๙๘) และให้จัดการสอนตามระเบียบการฝึกหัดครูในหัวเมืองของกระทรวงธรรมการทุกประการ (กล่าวคือให้ตั้งการฝึกหัดครูที่โรงเรียนตัวอย่างประจำมณฑลขึ้นเป็นแผนกหนึ่ง ใช้แผนกสามัญในโรงเรียนนั้นเป็นที่ฝึกสอน

การปกครองรวมอยู่ในโรงเรียนตัวอย่างประจำมณฑล นักเรียนที่เข้ารับการฝึกหัดเป็นครู ต้องเป็นผู้ที่มีความรู้พ้นมัธยมปีที่ ๓ และต้องเรียนตามหลักสูตรครูมูลของกระทรวงธรรมการ ขณะที่เรียนจะได้รับเงินอุดหนุนจากกระทรวงธรรมการเดือนละ ๕ บาท เมื่อสอบไล่ได้ตามหลักสูตรครูมูลแล้วจะเข้ารับราชการ โดยได้รับเงินเดือน ๆ ละ ๓๐ บาท) (หอจดหมายเหตุ

แห่งชาติ ที่ ศธ ๕๓.๖/๓๐ เรื่อง มณฑลอุบลฯ รับและจำหน่ายนักเรียนฝึกหัดครูมูลและครูชั้นต่ำ ๘ พ.ค. - ๑๙ ต.ค. ๒๔๖๐) จากการตั้งโรงเรียนฝึกหัดครูมูลดังกล่าว จึงทำให้แผนกฝึกหัดครูชั้นต่ำได้ถูกยุบเลิกไป และได้มีการขอจำหน่ายนักเรียนฝึกหัดครูชั้นต่ำออกจากทะเบียน (บางคนออกไปเป็นครู บางคนสมัครเข้าเรียนในโรงเรียนฝึกหัดครูมูลต่อไป) ซึ่งยังคงฝากเรียนที่โรงเรียนตัวอย่างประจำมณฑลอยู่เช่นเดิม และถ้าหากนักเรียนคนใดสอบไล่ได้ประโยคครูมูลแล้ว สมุหเทศาภิบาลเห็นว่ามีความเฉลียวฉลาดสมควรจะได้เรียนวิชาครูประถมต่อไป ก็จะส่งไปยังโรงเรียนฝึกหัดอาจารย์กรุงเทพฯ ปีละ ๒ คน และหลังจากนั้นจึงได้มีการรับนักเรียนฝึกหัดครูมูลมาอย่างต่อเนื่อง

ปี พ.ศ. ๒๔๖๖ เพื่อเป็นการขยายวิชาชีพของทวยราษฎร์ให้เป็นไปตามพระราชประสงค์ และเห็นว่าการกสิกรรมเป็นกิจสำคัญของชาติส่วนหนึ่ง กระทรวงธรรมการจึงมีนโยบายที่จะจัดตั้ง**โรงเรียนฝึกหัดครูกสิกรรม** เพื่อฝึกหัดครูประเภทนี้ขึ้น สำหรับมณฑลอุบลราชธานี มหาเสวกโท พระยาศรีธรรมศกราช สมุหเทศาภิบาลสำเร็จราชการมณฑลอุบลราชธานี ได้ขอตั้ง**โรงเรียนฝึกหัดครูกสิกรรมมณฑลอุบลราชธานีขึ้น ที่บ้านกุดเป่ง ตำบลธาตุ อำเภอวารินชำราบ** ในเนื้อที่ประมาณ ๓๐๐ ไร่เศษ (ค่าใช่จ่ายในการปลูกสร้างโรงเรียน โรงครัว ชั่วคราวและค่าใช้สอยอื่น ๆ รวมเป็นเงิน ๗๐๐ บาท ๘๑ สตางค์) และได้เริ่มเปิดรับนักเรียนและเปิดการสอนเมื่อวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๔๖๖ ระยะแรกมีนักเรียนจำนวน ๔๒ คน โดยมี **นายอ่ำ บุญไทย** เป็นครูใหญ่คนแรก (มีครูประจำอีก ๒ คน คือ นายมั่น เพ็ชร์ศรีสม และนายบุญรอด พันธุ์เพ็ง) โรงเรียนรับนักเรียนที่จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ เข้าเรียนต่อ ๒ ปี ได้วุฒิครูประกาศนียบัตรมณฑล เทียบได้ มัธยมปีที่ ๔ - มัธยมปีที่ ๕ (เปิดรับนักเรียนเพียง ๔ รุ่น ก็ยุบเลิกไปเนื่องจากทางราชการได้ยุบมณฑลนครราชสีมา เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๘) ในปี พ.ศ. ๒๔๖๘ ให้นักเรียนฝึกหัดครูมูลสามัญและฝึกหัดครูมูลกสิกรรมรวมเป็นโรงเรียนเดียวกัน (เอกสารหอจดหมายเหตุแห่งชาติ ที่ ศธ ๕๓.๖/๑๑๙ เรื่องศึกษาธิการมณฑลอุบลฯ หารือเรื่องระเบียบการฝึกหัดครูมูลและหลักสูตรประโยคครูมูล พ.ศ. ๒๔๖๘ บางข้อ)

ปี พ.ศ. ๒๔๖๗ มณฑลอุบลราชธานี ขอตั้ง**โรงเรียนฝึกหัดครูหัตถกรรมแผนกจักสาน** ประจำมณฑลขึ้นอีกโรงหนึ่ง โดยอาศัยชั้นล่างโรงเรียนวัดศรีทอง (วัดศรีอุบลรัตนารามในปัจจุบัน) เปิดทำการสอน รับนักเรียนที่จบชั้นประถมปีที่ ๓ เข้าเรียน ๒ ปี เรียนตามหลักสูตรชั้นประถมปีที่ ๔ ประถมปีที่ ๕ ในประมวลศึกษาพิเศษ ภาค ๑ เทียบเท่าหลักสูตรประกาศนียบัตรมณฑล เมื่อยุบมณฑลอุบลราชธานี พ.ศ. ๒๔๖๘ โรงเรียนก็ยุบเลิกไปเช่นเดียวกับโรงเรียนฝึกหัดครูกสิกรรม

ปี พ.ศ. ๒๔๖๙ จอมพลสมเด็จพระเจ้าพี่ยาเธอ เจ้าฟ้ากรมพระนครสวรรค์วรพินิต เสนาบดีกระทรวงกลาโหม (ชื่อกระทรวงในขณะนั้น) ได้ประทานเงินส่วนพระองค์เพื่อบำรุงโรงเรียนจังหวัดอุบลราชธานี โดยได้ประทานเงินบำรุงโรงเรียนฝึกหัดครูจังหวัดอุบลราชธานีจำนวน ๑๐๐ บาท และโรงเรียนสตรีประจำจังหวัดอุบลราชธานี “นารีนุกูล” จำนวน ๑๐๐ บาท รวมเป็นเงิน ๒๐๐ บาท (เอกสารหอจดหมายเหตุแห่งชาติ ที่ ศธ ๕๑.๔/๒๓ แจ้งความธรรมการแผนกสามัญศึกษาและกรมสามัญศึกษาเรื่องประทานเงินบำรุงโรงเรียนจังหวัดอุบลฯ)

โรงเรียนฝึกหัดครูอุบลราชธานี ได้เจริญก้าวหน้าเรื่อยมาจนถึงสมัยหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง (หลัง พ.ศ. ๒๔๗๕) รัฐบาลมีความจำเป็นที่จะขยายการศึกษาประชาบาลออกไปให้กว้างขวาง เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย กระทรวงธรรมการจึงได้ขยายการฝึกหัดครูเพิ่มขึ้นให้เพียงพอแก่ความต้องการ โดยได้เปิด**แผนกครูประกาศนียบัตรจังหวัดขึ้นในโรงเรียนฝึกหัดครูอุบลราชธานีอีกแผนกหนึ่ง**

ปี พ.ศ. ๒๔๗๙ กระทรวงธรรมการอนุญาตให้จังหวัดอุบลราชธานี สร้าง**โรงเรียนสตรีฝึกหัดครูอุบลราชธานี** โดยให้โรงเรียนฝึกหัดครูประกาศนียบัตรรวมอยู่ด้วย เนื่องจากต้องใช้เงินในการก่อสร้างจำนวนมาก

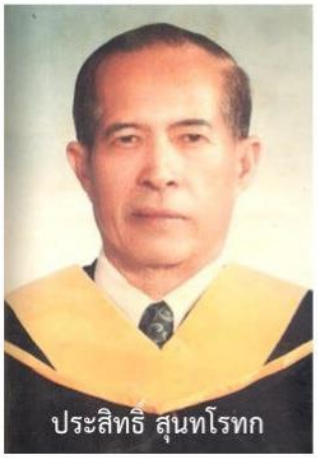

งบประมาณมีไม่เพียงพอ รัฐบาลจึงอนุมัติให้ใช้เงินทุนสะสมศึกษาพลี ก่อสร้างอาคารเรียน ๒ ชั้น ๑๖ ห้องเรียน ๑ หลัง หอนอนนักเรียนมีจำนวน ๓ หลัง บ้านพักครู ๓ หลัง โรงเลี้ยงและโรงครัว ส้วมครู - นักเรียนมีห้องน้ำพร้อม รวมเป็นเงิน ๒๕,๐๐๐ บาท หลังจากสร้างอาคารเสร็จ **โรงเรียนฝึกหัดครูอุบลราชธานีที่ฝากเรียนที่โรงเรียนตัวอย่างประจำมณฑล "เบญจะมะมหาราช" จึงย้ายไปเรียนที่โรงเรียนสตรีประจำจังหวัดอุบลราชธานี "นารีนุกูล"** ซึ่งตั้งอยู่ฟากตะวันออกของถนนนครบาล (ฝั่งตรงข้ามกับโรงเรียนตัวอย่างประจำมณฑลอุบลราชธานี ซึ่งเคยเป็นที่ตั้งของสำนักงานศึกษาธิการเขตการศึกษา ๑๐) **โดยมีนางอรพิน ไชยกาล เป็นครูใหญ่** ระยะแรกเปิดสอนหลักสูตรประกาศนียบัตรจังหวัด (ว.) รับเฉพาะนักเรียนหญิงที่จบ ม.๓ หรือ ป.๗ เรียนต่อ ๒ ปี ต่อมาจึงได้เปิดสอนหลักสูตรครูมูล (ป.) รับนักเรียนหญิงจบหลักสูตรครู ว. หรือจบ ม.๖ เรียนต่อ ๑ ปี

ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๔๘๕ รัฐบาลมีนโยบายจะขยายการศึกษาขั้นอุดมศึกษาออกไปยังหัวเมืองต่าง ๆ กระทรวงศึกษาธิการจึงอนุมัติให้จัดตั้งโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่จังหวัดอุบลราชธานี (ขณะนั้น ม.ล.ปิ่น มาลากุล เป็นปลัดกระทรวงศึกษาธิการ และ พล.ร.อ.หลวงสินธุ์ สงครามชัย เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ) โดยให้อยู่ในความดูแลของโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ตั้งอยู่บนเนื้อที่ประมาณ ๘๐ ไร่ (เป็นที่ตั้งของอาคารส่วนใหญ่และอาคารอำนวยการของมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานีในปัจจุบัน) ปี พ.ศ. ๒๔๘๖ **ขุนวรวาทพิสุทธิ์** (สุข พันธุ์เพ็ง) ศึกษาธิการจังหวัดอุบลราชธานี ในขณะนั้นได้อุทิศที่ดินส่วนตัวด้านตะวันออกของบริเวณที่ตั้งโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา พื้นที่ประมาณ ๑๑ ไร่ เพื่อใช้ให้เป็นประโยชน์ในด้านการจัดการศึกษาของโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา (เป็นที่ตั้งของอาคารสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ คณะบริหารธุรกิจและการจัดการ และอาคารอเนกประสงค์ในปัจจุบัน)

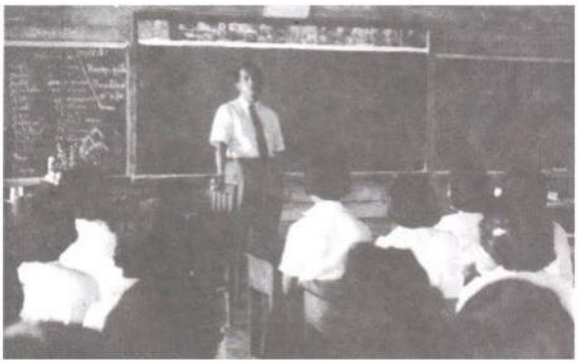
ในปีแรกของการจัดตั้งโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาอุบลราชธานี มีปัญหาติดขัดอันเนื่องมาจากสงครามโลกครั้งที่ ๒ ที่ขยายตัวมาถึงเอเชียอาคเนย์ แต่ก็ได้มีการก่อสร้างจนแล้วเสร็จ ประกอบด้วยอาคารทั้งหมด ๖ หลัง เป็นอาคารไม้กึ่งปูนชั้นเดียว หลังคามุงสังกะสีหลังที่ ๑ - ๕ ใช้เป็นหอพักนักเรียน และที่พักของครูใหญ่และคุณครู อาคารหลังที่ ๖ ใช้เป็นอาคารเรียน [(ปัจจุบันเหลืออยู่ ๓ หลัง คือ อาคารร้านสหกรณ์ (อาคาร ๑) อาคารวิมานดุสิต (อาคาร ๔) และอาคารพยาบาล (อาคาร ๖ ซึ่งเป็นอาคารเรียนสมัยนั้น)] ได้มีพิธีเปิดเป็นทางการเมื่อวันที่ ๓ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๘๗ โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาอุบลราชธานี ถือว่าเป็นหน่วยอพยพของโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาที่กรุงเทพฯ โดยมี**นายประสิทธิ์ สุนทโรทก** เป็นหัวหน้าหน่วย

ในปี พ.ศ. ๒๔๘๙ รัฐบาลได้ยกเลิกโครงการจัดตั้งโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาอุบลราชธานี กระทรวงศึกษาธิการมีโครงการที่จะขยายการฝึกหัดครูเพิ่ม เพื่อตอบสนองนโยบายของรัฐบาลในการกระจายโอกาสทางการศึกษาไปสู่ประชาชนให้มากขึ้น จึงได้มีโครงการที่จะเปิดโรงเรียนฝึกหัดครูขึ้นในจังหวัดอุบลราชธานี และพิจารณาเห็นว่าโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาอุบลราชธานี มีทำเลที่เหมาะสมที่จะตั้งเป็นโรงเรียนฝึกหัดครูอุบลราชธานี (ชาย) ในปี พ.ศ. ๒๔๙๑ กระทรวงศึกษาธิการจึงได้อนุมัติงบประมาณเพื่อใช้ในการซ่อมแซมอาคารต่าง ๆ เป็นเงิน ๕๐,๐๐๐ บาท **โรงเรียนฝึกหัดครูอุบลราชธานี (ชาย)** จึงถือกำเนิดขึ้น โดยมี **นายประสิทธิ์ สุนทโรทก เป็นหัวหน้าสถานศึกษาคนแรก**

ประสิทธิ์ สุนทโรทก

โรงเรียนฝึกหัดครูอุบลราชธานี (ชาย) เริ่มเปิดทำการสอนครั้งแรก เมื่อวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๔๙๑ มีครูรวม ๔ คน คือ นายประสิทธิ์ สุนทโรทก ดำรงตำแหน่งครูใหญ่คนแรก นายอรุณ มุขสมบัติ เป็นผู้ช่วยครูใหญ่ นายนิต ถิระกิจ และ นายสมชัย เศลารักษ์ เป็นครูสอนวิชาครู วิชาเฉพาะ และวิชาพื้นฐานทั่วไป ทำการสอนตามหลักสูตรฝึกหัดครูพร้อมกัน ๒ หลักสูตร ได้แก่ หลักสูตรประกาศนียบัตรจังหวัด (ว.) รับนักเรียนที่จบชั้นมัธยม ปีที่ ๓ ใช้เวลาเรียน ๒ ปี มีนักเรียนรวม ๒๘ คน และหลักสูตรประโยคครูมูล (ป.) รับนักเรียนที่จบชั้นมัธยม ปีที่ ๖ ใช้เวลาเรียน ๑ ปี มีนักเรียน ๓๒ คน รวมรับนักเรียนฝึกหัดครูชายรุ่นแรก ๖๐ คน นอกจากโรงเรียนฝึกหัดครูอุบลราชธานี (ชาย) นี้แล้ว จังหวัดอุบลราชธานียังมีโรงเรียนฝึกหัดครูประกาศนียบัตรจังหวัด ซึ่งเปิดสอนมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๗๙ และได้เปลี่ยนชื่อเพื่อไม่ให้เกิดการซ้ำซ้อนกันเสียใหม่เป็น **“โรงเรียนสตรีฝึกหัดครูอุบลราชธานี”** (รับเฉพาะนักเรียนหญิง)

พ.ศ. ๒๔๙๓ จังหวัดอุบลราชธานี โดยแผนกศึกษาธิการจังหวัดได้ซื้อบ้านพักนางตุ่น โกศัลวิตร (ปัจจุบันคือ ท่านผู้หญิงตุ่น โกศัลวิตร) ซึ่งตั้งอยู่หน้าโรงเรียนฝึกหัดครูอุบลราชธานี (ชาย) มีจำนวน ๙ หลัง พร้อมที่ดินจำนวน ๑๕ ไร่ ๑ งาน ๓๓ ตารางวา เพื่อใช้เป็นบ้านพักครู กรมสามัญศึกษา ให้อยู่ในความดูแลของครูใหญ่โรงเรียนฝึกหัดครูอุบลราชธานี (ชาย) บ้านพักแห่งนี้ปัจจุบันเรียกว่า หมู่บ้านเก้าหลัง (หมู่บ้านภาคาร) และมีบ้านพักอาจารย์ทั้งสิ้น ๔๒ หลัง

พ.ศ. ๒๔๙๕ นายเสนอ นาระดล ศึกษาธิการจังหวัดอุบลราชธานี ได้ขออนุญาตกระทรวงศึกษาธิการจัดตั้งโรงเรียนประชาบาลขึ้นในโรงเรียนฝึกหัดครูอุบลราชธานี (ชาย) ๑ โรง ชื่อ**โรงเรียนเทพพรหมภูมี** เปิดสอนหลักสูตรชั้นประถมศึกษา ปี พ.ศ. ๒๕๐๗ กรมการฝึกหัดครูรับโอนโรงเรียน และเปลี่ยนชื่อเป็น **"โรงเรียนสาธิตวิทยาลัยครูอุบลราชธานี"** (เป็นที่ตั้ง อาคาร ๗ คณะบริหารธุรกิจและการจัดการ ในปัจจุบัน) โรงเรียนสาธิตแห่งนี้ ได้ดำเนินการสืบเนื่องมาจนถึงปี พ.ศ. ๒๕๒๒ จึงได้ยุบเลิกไป (โดยมี ผศ.สานิตย์ โภคาพันธ์ ดำรงตำแหน่งครูใหญ่คนสุดท้าย)

พ.ศ. ๒๔๙๗ กระทรวงศึกษาธิการได้ยกเลิกหลักสูตรประกาศนียบัตรจังหวัด (ว.) โรงเรียนฝึกหัดครูอุบลราชธานี จึงได้จัดการเรียนการสอนประโยคครูประถม (ป.ป.) แทน โดยรับนักเรียนที่เรียนจบชั้นมัธยมปีที่ ๖ เรียนอีก ๓ ปี

พ.ศ. ๒๔๙๘ กระทรวงศึกษาธิการประกาศยกเลิกหลักสูตรประโยคครูมูล (ป.) และหลักสูตรครูประถม (ป.ป.) และได้จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา (ป.กศ.) ขึ้น โดยรับนักเรียนที่เรียนจบชั้น มศ.๓ เรียนอีก ๒ ปี

พ.ศ. ๒๔๙๙ **กระทรวงศึกษาธิการได้ยุบโรงเรียนสตรีฝึกหัดครูอุบลราชธานี ซึ่งตั้งขึ้นมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๗๙ ให้ไปรวมอยู่กับโรงเรียนฝึกหัดครูอุบลราชธานี (ชาย) เป็นรูปแบบสหศึกษา** ทำให้สถาบันการฝึกหัดครูของจังหวัดอุบลราชธานีมีเพียงแห่งเดียว คือ **โรงเรียนฝึกหัดครูอุบลราชธานี**

โรงเรียนฝึกหัดครูอุบลราชธานี ได้ขยายตัวมากขึ้นเป็นลำดับ และในปี พ.ศ. ๒๔๙๙ ได้รับอนุญาตให้เข้าไปใช้ที่ดินราชพัสดุแปลงหมายเลขที่ ๓๑/๑๗๖๖ เพื่อปลูกสร้างเป็นโรงอาหาร หอประชุม หอพัก

นักศึกษาหญิง บ้านพักผู้เชี่ยวชาญ และที่ทำการเกษตร บนเนื้อที่ ๘๒ ไร่ ตามหนังสืออนุญาตจังหวัดที่ ๔๕๔/๒๔๙๙ ลงวันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๔๙๙ (ฝั่งบัณฑิตวิทยาลัย, คณะครุศาสตร์ฯ)

พ.ศ. ๒๔๙๙ **เริ่มโครงการฝึกหัดครูชนบทที่โรงเรียนฝึกหัดครูอุบลราชธานี เป็นแห่งแรกของโลก ซึ่งเป็นโครงการร่วมมือระหว่างรัฐบาลไทยกับองค์การยูเนสโก (Thailand UNESCO Rural Teachers Education Project) หรือที่เรียกชื่อย่อว่า "TURTEP" และต่อมาได้กลายเป็นต้นแบบแก่โรงเรียนฝึกหัดครูอื่น ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศเกือบทั่วโลก** เป็นครั้งแรกที่ส่งนักศึกษาออกฝึกสอนจะส่งไปโรงเรียนประถมศึกษาที่อยู่ตามแนวถนนแจ้งสนิท ใน**อำเภอเขื่องใน** ระยะต่อมาจึงได้ขยายออกไปยังโรงเรียนที่ห่างไกลออกไป

ยกฐานะเป็นวิทยาลัยครูอุบลราชธานี พ.ศ. ๒๕๐๑ - พ.ศ. ๒๕๓๕

พ.ศ. ๒๕๐๑ กระทรวงศึกษาธิการได้อนุมัติให้โรงเรียนฝึกหัดครูอุบลราชธานี เปิดสอนหลักสูตร **ประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง (ป.กศ.ชั้นสูง)** ซึ่งเป็นหลักสูตรต่อยอดจากหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา (ป.กศ.) อีก ๒ ปี โดยปีแรกของการเปิดการสอนนั้น ได้คัดเลือกนักเรียนที่จบหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา (ป.กศ.) ที่เรียนดีและมีความประพฤติเรียบร้อยเข้าเรียน จากการขยายหลักสูตรการฝึกหัดครู

ที่สูงขึ้น **กระทรวงศึกษาธิการจึงได้ยกฐานะให้โรงเรียนฝึกหัดครูอุบลราชธานีเป็น "วิทยาลัยครูอุบลราชธานี" ในปี พ.ศ. ๒๕๐๑** โดยมี **นายประสิทธิ์ สุนทโรทก** ดำรงตำแหน่งอาจารย์ใหญ่ ต่อมาได้เลื่อนตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการ โดยไม่มีรองผู้อำนวยการ แต่จะมีหัวหน้าฝ่ายรับผิดชอบรองจากผู้อำนวยการคือ ฝ่ายวิชาการ ฝ่ายธุรการ และฝ่ายปกครอง ส่วนในการบริหารงานวิชาการนั้น เนื่องจากมีการขยายตัวในด้านการรับนักศึกษามากขึ้นทุกปี จึงมีการตั้งหมวดวิชาเพิ่มขึ้น และมีหัวหน้าหมวดวิชาเป็นผู้บังคับบัญชา ได้แก่ **หมวดวิชาภาษาไทย หมวดวิชาการศึกษาและจิตวิทยา หมวดวิชาห้องสมุด หมวดวิชาคณิตศาสตร์ หมวดวิชาวิทยาศาสตร์ หมวดวิชาพลานามัย หมวดวิชาสังคมศึกษา หมวดวิชาภาษาอังกฤษ หมวดวิชาศิลปะ - ดนตรี หมวดวิชาคหกรรมศาสตร์ หมวดวิชาหัตถศึกษา หมวดวิชาโรงเรียนสาธิต**

นับตั้งแต่วิทยาลัยครูอุบลราชธานีเริ่มจัดการศึกษาในระดับอนุปริญญา โดยเปิดสอนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง (ป.กศ. ชั้นสูง) มาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๐๑ ซึ่งได้มีการขยายตัวทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพในทุก ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านอาคารสถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคุณวุฒิของอาจารย์ซึ่งได้รับการสนับสนุนให้ศึกษาต่อในระดับปริญญาโทและปริญญาเอก ทั้งในประเทศและต่างประเทศอย่างกว้างขวาง ประกอบกับช่วงเวลานั้นรัฐบาลได้ขยายการศึกษาภาคบังคับออกไปอีก และโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาได้เริ่มขยายตัวเพิ่มขึ้น จึงทำให้เกิดภาวะการขาดแคลนครูผู้สอน และเด็กนักเรียนที่เรียนจบชั้นมัธยมศึกษา แล้วไม่สามารถเรียนต่อในระดับที่สูงขึ้นได้ เพราะไม่มีสถานศึกษารองรับ ดังนั้นเพื่อแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น วิทยาลัยครูอุบลราชธานีจึงได้รับอนุมัติจากกระทรวงศึกษาธิการให้เปิดสอนหลักสูตรต่าง ๆ เพิ่มเติม และเปิดสอนภาคนอกเวลา ดังนี้

ปี พ.ศ. ๒๕๑๐ เปิดสอนหลักสูตรครูประถม (ป.ป.) โดยรับผู้จบการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ (ม.ศ. ๕) หรือมัธยมศึกษาปีที่ ๖ (ม.ศ. ๖) เข้าเรียนอีก ๑ ปี

ปี พ.ศ. ๒๕๑๓ เปิดสอนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา (ป.กศ.) และประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง (ป.กศ. ชั้นสูง) ภาคนอกเวลา

ผลจากการขยายตัว ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ไม่ว่าจะเป็นด้านอาคารสถานที่ ด้านวัสดุการเรียนการสอน และการพัฒนาบุคลากรให้มีคุณภาพที่สูงขึ้น จนรัฐบาลได้มองเห็นถึงศักยภาพและความพร้อมของวิทยาลัยครู จึงได้ตรา **"พระราชบัญญัติวิทยาลัยครู พ.ศ. ๒๕๑๘"** ทำให้วิทยาลัยครูอุบลราชธานี รวมทั้งวิทยาลัยครูทั่วประเทศ สามารถจัดการศึกษาสาขาวิชาการศึกษาได้ถึงระดับปริญญาตรี ผู้สำเร็จการศึกษา

จะได้รับวุฒิการศึกษา “ครุศาสตรบัณฑิต” (ค.บ.) ผลจากการมีพระราชบัญญัติวิทยาลัยครู พ.ศ. ๒๕๑๘ ทำให้สถานภาพของวิทยาลัยครูอุบลราชธานีเปลี่ยนแปลงไปหลายประการที่สำคัญ ๆ มีดังนี้

๑. มีสถานภาพเป็นสถาบันอุดมศึกษาที่สามารถผลิตบัณฑิตถึงระดับปริญญาตรี ในระยะแรกเปิดสอน**สาขาวิชาการศึกษา (วิชาชีพครู) วิชาเอกชีววิทยา** (ในปี พ.ศ. ๒๕๑๗) ต่อมาได้ขยายไปสู่วิชาเอกอื่นเพื่อนำไปสู่การเป็นสถาบันอุดมศึกษาที่สมบูรณ์ต่อไป

๒. ตำแหน่งผู้บริหารสถาบัน เปลี่ยนจาก **“ผู้อำนวยการ” เป็น “อธิการ”** และผู้ดำรงตำแหน่งอธิการวิทยาลัยครูอุบลราชธานีคนแรก คือ **นายจินต์ รัตนสิน** และมีรองอธิการ ซึ่งเป็นตำแหน่งบริหารรองลงไปทำหน้าที่ตามที่อธิการมอบหมาย

๓. โครงสร้างการบริหารเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมโดยสิ้นเชิง กล่าวคือ

๓.๑ มีการตั้งคณะวิชาขึ้นใหม่ ๓ คณะวิชา ได้แก่ **คณะวิชาครุศาสตร์ คณะวิชาวิทยาศาสตร์และคณะวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์**

๓.๒ มีการตั้งสำนักงานอธิการ มีฐานะเทียบเท่าคณะวิชา

๓.๓ มีการตั้งภาควิชาในสังกัดคณะวิชา

๓.๔ มีการตั้งแผนกต่าง ๆ ในสังกัดสำนักงานอธิการ เพื่อทำหน้าที่ด้านบริหารและสนับสนุนงานวิชาการ

๓.๕ มีคณะกรรมการประจำสถาบัน (กว.) ทำหน้าที่วางระเบียบของวิทยาลัยครู พิจารณากำหนดหลักสูตรและรายละเอียดเกี่ยวกับหลักสูตรเพื่อเสนอสภาการฝึกหัดครู จัดการวัดผลการศึกษา รับปรึกษา และให้ความเห็นแก่อธิการ จัดทำงบประมาณประจำปีเสนอกรรมการฝึกหัดครู จัดทำรายงานและการรับจ่ายเงินในรอบปี

๔. การกำหนดตำแหน่งครูอาจารย์ ภายใต้ พ.ร.บ.วิทยาลัยครู พ.ศ. ๒๕๑๘ และ พ.ร.บ.ระเบียบข้าราชการครู พ.ศ. ๒๕๒๓ ให้มีการแก้ไขเป็น **อาจารย์ ๑ อาจารย์ ๒ อาจารย์ ๓ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์**

วิทยาลัยครูอุบลราชธานี ได้เริ่มจัดการฝึกหัดครูมากว่าครึ่งศตวรรษ การผลิตครูเพียงอย่างเดียวไม่อาจทำให้วิทยาลัยครูสามารถสนองความต้องการกำลังคนของท้องถิ่นได้อย่างแท้จริง จึงมีความพยายามที่จะขยายฐานทางวิชาการ เพื่อให้วิทยาลัยจัดการเรียนการสอนในสาขาวิชาอื่นนอกจากวิชาชีพครู แต่เนื่องจากข้อจำกัดใน

ตัว พ.ร.บ.วิทยาลัยครู กระทรวงศึกษาธิการจึงได้อนุมัติให้จัดตั้ง **วิทยาลัยชุมชนขึ้นในวิทยาลัยครูอุบลราชธานี** ในปี พ.ศ. ๒๕๒๗ โดยใช้ชื่อว่า **"วิทยาลัยอุบลราชธานี"** โดยมีอธิการวิทยาลัยครูอุบลราชธานี (ขณะนั้นคือ ดร.พล คำปังสุ่) ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการวิทยาลัยชุมชน ควบอีกตำแหน่งหนึ่ง

การตั้งวิทยาลัยชุมชนขึ้นในวิทยาลัยครูอุบลราชธานี ทำให้วิทยาลัยสามารถจัดการเรียนการสอนในสาขาวิชาอื่นได้ในระดับอนุปริญญา เรียกว่า **"หลักสูตรประกาศนียบัตรเทคนิควิชาชีพชั้นสูง"** (ป.ท.ส.) เป็นหลักสูตร ๒ ปี รับนักเรียนที่จบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในปี พ.ศ. ๒๕๒๗ ได้เปิดสอน ๒ โปรแกรมวิชา คือ **การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ และออกแบบพาณิชย์ศิลป์**

จากความสำเร็จของการจัดตั้งวิทยาลัยชุมชน ทำให้วิทยาลัยสามารถเปิดสอนตามหลักสูตรสาขาวิชาการอื่นได้ เป็นเหตุผลและแรงผลักดันส่วนหนึ่งที่ทำให้รัฐบาลเห็นชอบ และประกาศใช้ **"พระราชบัญญัติวิทยาลัยครู (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๒๗"** พ.ร.บ. ฉบับดังกล่าว ถือว่าเป็นก้าวย่างสำคัญในการพัฒนาวิทยาลัยครูสู่การเป็น**สถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น**ที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น กล่าวคือ

๑. สามารถจัดการศึกษาในสาขาวิชาชีพครู และสาขาวิชาชีพอื่นได้ตามความต้องการของท้องถิ่น ใน**ระดับอนุปริญญา และระดับปริญญาตรี** ในหลากหลายสาขาวิชา ทำให้มีการยุบเลิก **วิทยาลัยอุบลราชธานี** ซึ่งเป็นวิทยาลัยชุมชนในวิทยาลัยครู เพราะไม่มีความจำเป็นอีกต่อไป

๒. วิทยาลัยสามารถปฏิบัติภารกิจต่าง ๆ ได้เช่นเดียวกับสถาบันอุดมศึกษาในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย อันได้แก่

๑) ผลิตบัณฑิตสาขาวิชาการศึกษาและวิชาชีพต่าง ๆ ตรงตามความต้องการของท้องถิ่น

๒) ให้การศึกษาและฝึกอบรมบุคลากรประจำการ

๓) วิจัย

๔) ส่งเสริม ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

๕) บริการวิชาการแก่ชุมชน

๓. มีการจัดตั้งส่วนงานเพื่อรองรับภารกิจทั้ง ๕ ประการ ได้แก่

๑) สายวิชาการ มีการตั้งคณะวิชาเพิ่มเติม ทำให้มีคณะวิชาทั้งสิ้น ๕ คณะวิชา ได้แก่ **คณะวิชาครุศาสตร์ คณะวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ คณะวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คณะวิชาวิทยาการจัดการ คณะวิชาเกษตรศาสตร์และอุตสาหกรรม**

๒) สายบริหารและสนับสนุนงานวิชาการมีการตั้งศูนย์/สำนัก ซึ่งมีฐานะเทียบเท่าคณะวิชา ได้แก่ สำนักงานอธิการ สำนักส่งเสริมวิชาการ สำนักวางแผนและพัฒนา สำนักกิจการนักศึกษา ศูนย์วิจัยและบริการการศึกษา ศูนย์ศิลปวัฒนธรรม

นอกจากนั้นยังมีการตั้งหน่วยพิเศษ เช่น ศูนย์ภาษา ศูนย์คอมพิวเตอร์ โดยตั้งเป็นการภายในและมีการจัดตั้งศูนย์เวชศึกษาป้องกัน โดยประกาศกระทรวงศึกษาธิการ ลงวันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๑

อนึ่ง ในปี พ.ศ. ๒๕๓๐ ได้มีโครงการร่วมระหว่างสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติและสถาบันทางการศึกษาที่ผลิตบัณฑิตทางการศึกษาเรียกว่า **"โครงการคุรุทายาท"** โดยมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญ คือ การปรับปรุงการรับนักเรียนที่จะเข้าเรียนในคณะครุศาสตร์หรือคณะศึกษาศาสตร์ ปรับปรุงการจัดการศึกษาในสถาบันการผลิตครูให้สอดคล้องกับความคาดหวังที่ต้องการคัดเลือกบุคคลที่มีความรู้ความสามารถและเจตคติที่ดีต่ออาชีพครูเข้ามาเป็นครู อีกทั้งเพื่อสร้างผู้นำทางการศึกษารุ่นใหม่ให้กับประเทศชาติ วิทยาลัยครูอุบลราชธานี มีนักศึกษาโครงการคุรุทายาท วิชาเอกประถมศึกษาหลักสูตรปริญญาตรี ๒ ปี หลังอนุปริญญา และปริญญาตรี ๔ ปี เนื่องจากโครงการนี้ประสบความสำเร็จ วิทยาลัยครูอุบลราชธานีจึงได้ขยายผล โดยมีโครงการคุรุทายาทกับกรมสามัญศึกษา ในปี พ.ศ. ๒๕๓๔ โดยคัดเลือกนักเรียนเข้าเรียนวิชาเอกคณิตศาสตร์ ชีววิทยา ฟิสิกส์ ภาษาไทย วิทยาศาสตร์ทั่วไป อุตสาหกรรมศิลป์ และปี พ.ศ. ๒๕๓๕ วิชาเอกดนตรีศึกษา

ปี พ.ศ. ๒๕๓๔ กรมการฝึกหัดครู กับสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (NIDA) ได้ทำโครงการร่วมกันเปิดสอนระดับปริญญาโทสำหรับวิทยาลัยครูอุบลราชธานี ในสมัยที่ ผศ.ปุณณะ ภูละ ดำรงตำแหน่งอธิการบดี โดยเปิดสอน ๒ หลักสูตร ใน ๒ คณะคือ คณะพัฒนาสังคมและคณะรัฐประศาสนศาสตร์ เปิดสอนวิชาเอกการบริหารทรัพยากรมนุษย์ และการบริหารโครงการและนโยบายสาธารณะ

นามพระราชทาน “สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี” พ.ศ. ๒๕๓๕ - ๒๕๔๗

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานนาม **“สถาบันราชภัฏ”** แก่วิทยาลัยครูทั่วประเทศ ในปี พ.ศ. ๒๕๓๕ วิทยาลัยครูอุบลราชธานีจึงเปลี่ยนชื่อเป็น **“สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี”**

สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี ได้พัฒนาการเรียนการสอนในสาขาวิชาชีพครูและสาขาวิชาการอื่นอีกหลายสาขา เพื่อสนองความต้องการของชุมชนในท้องถิ่น และเมื่อได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงบทบาทภาระหน้าที่ ความรับผิดชอบ ขยายขอบข่ายไปสู่การเจริญเติบโตในรูปแบบของสถาบันการศึกษาที่เปิดทำการสอนในสาขาวิชาการศึกษาและ**สาขาวิชาชีพในระดับที่สูงกว่าปริญญาตรีได้ จึงได้ออกพระราชบัญญัติสถาบันราชภัฏ พุทธศักราช ๒๕๓๘ และประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม ๑๑๒ ตอน ๔ ก ลงวันที่ ๑๙ มกราคม ๒๕๓๘ มีผลบังคับตั้งแต่วันที่ ๒๕ มกราคม พุทธศักราช ๒๕๓๘**

นาม **“สถาบันราชภัฏ”** นี้ได้รับพระมหากรุณาธิคุณจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงโปรดเกล้าฯ พระราชทานนามใหม่ขึ้น แทนคำว่า **“วิทยาลัยครู” ตามหนังสือสำนักเลขาธิการพระบรมมหาราชวัง ลงวันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๕** เพื่อให้สอดคล้องรองรับกับบทบาทหน้าที่ปรับปรุงตามพระราชบัญญัติฉบับใหม่

ในวโรกาสอันเป็นมงคลยิ่งนี้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ **พระราชทานดวงตราพระราชลัญจกรประจำพระองค์ ให้สถาบันราชภัฏ อัญเชิญมาเป็นตราสัญลักษณ์ประจำสถาบันราชภัฏ ตามหนังสือสำนักราชเลขาธิการพระบรมมหาราชวัง ลงวันที่ ๖ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๓๘ นับว่าเป็นสิริมงคลอันสูงยิ่งแก่สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี ข้าราชการ พนักงาน เจ้าหน้าที่ และนักศึกษาทุกคน**

ปี พ.ศ. ๒๕๔๐ เปิดโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาระดับอุดมศึกษา (กศ.อศ.) เพื่อรองรับนักเรียนที่เรียนจบมัธยมศึกษาปีที่ ๖ แล้ว แต่ไม่สามารถเข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาอื่นได้ โดยจัดให้มีการเรียนการสอนในภาคบ่าย

สำหรับการจัดการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาของสถาบันราชภัฏอุบลราชธานี ได้มีการเตรียมการที่จะเปิดสอนในระดับบัณฑิตศึกษาตลอดมา **จนสามารถเปิดสอนในระดับบัณฑิตศึกษาได้ในปี พ.ศ. ๒๕๔๐ โดยเปิดสอน ๒ หลักสูตร คือ หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู หรือ ป.บัณฑิต (วิชาชีพครู) และหลักสูตรปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา** (นับเป็นสถาบันราชภัฏแห่งแรกในบรรดาสถาบันราชภัฏทั่วประเทศที่เปิดสอนระดับปริญญาโท) **ในปี พ.ศ. ๒๕๔๑ ได้เปิดสอนหลักสูตรปริญญาโท สาขาวิจัยและประเมินผลการศึกษา และสาขาการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน** นอกจากนี้สถาบันราชภัฏอุบลราชธานียังได้ร่วมมือกับมหาวิทยาลัย Edith Cowan ประเทศออสเตรเลีย เพื่อพัฒนาอาจารย์ให้มีศักยภาพพร้อมที่จะเปิดระดับบัณฑิตศึกษาสาขาอื่นต่อไป

พัฒนาสู่การเป็นมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี พ.ศ. ๒๕๔๗ - ปัจจุบัน

หลังจากประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๔๐ ได้เปิดโอกาสให้เกิดการปฏิรูปการศึกษาครั้งสำคัญในประวัติศาสตร์ชาติไทย โดยมี พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๐ และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งกำหนดให้สถาบันอุดมศึกษาทุกกลุ่มเข้าสังกัด สำนักงานคระกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) เป็นโอกาสอันเหมาะสมที่ให้เกิดการเคลื่อนไหวของสถาบันราชภัฏ ๓๖ แห่ง และสถาบันราชภัฏใหม่อีก ๕ แห่ง (ในอีสาน) เพื่อก้าวสู่การเป็น **"มหาวิทยาลัย"** ที่สมบูรณ์ มีกฎหมายรองรับ มีความเป็นอิสระ โดยมีสภามหาวิทยาลัยของตนเองเพื่อปฏิบัติพันธกิจเป็น **"สถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นที่สมบูรณ์"** ทั้งนี้โดยอาศัย พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓๖ ที่กำหนดไว้ว่า **"สถานศึกษาของรัฐที่จัดการศึกษาระดับปริญญาให้เป็นนิติบุคคล"** และอาจเป็นส่วนราชการหรือหน่วยงานในกำกับของรัฐ การเคลื่อนไหวอย่างเป็นทางการอย่างจริงจังในปี ๒๕๔๓ โดยการจัดประชุมสัมมนาเรื่อง **"แนวทางการพัฒนาสถาบันราชภัฏ"** เมื่อวันที่ ๒๓ มิถุนายน ๒๕๔๓ **ซึ่งข้าพเจ้าขณะนั้นเป็นกรรมการสภาสถาบันราชภัฏ** (๒๕๔๒ - ๒๕๔๔) ได้เข้าร่วมด้วย หลังจากนั้นจึงเกิดการเคลื่อนไหวอย่างจริงจังในยุคที่ **ดร.ถนอม อินทรกำเนิด เป็นเลขาธิการสภาสถาบันราชภัฏ** ที่ประกาศเจตนารมณ์ชัดเจนว่า **จะดำเนินการให้สถาบันราชภัฏทุกแห่งเป็นมหาวิทยาลัยภายใน**

ปี ๒๕๔๕ ทั้งนี้ได้รับการขานรับจากทุกภาคส่วน โดยเฉพาะฝ่ายการเมือง ซึ่งมีผู้นำพรรคการเมืองหลายพรรคเป็นนายกสภาสถาบันราชภัฏหลายแห่งทั่วประเทศ จึงมีการผลักดัน**ให้มีร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ**ขึ้นหลายร่าง สำนักงานสภาจึงจัดตั้ง **"คณะกรรมการปรับปรุงร่าง พ.ร.บ.มหาวิทยาลัยราชภัฏ"** ในโอกาสต่อมา ทั้งนี้ข้าพเจ้า ได้รับเกียรติให้เป็นกรรมการด้วย คณะกรรมการฯ ได้พิจารณาคัดสรรกลั่นกรอง ให้เป็น **พ.ร.บ. ฉบับเดียวสำหรับมหาวิทยาลัยราชภัฏ ๔๑ มหาวิทยาลัย** (รวมมหาวิทยาลัยราชภัฏใหม่ในอีสาน ๕ แห่ง) พ.ร.บ. เข้าสภาผู้แทนราษฎรในสมัยประชุมปี ๒๕๔๕ ผ่านสภาฯ แต่ไม่ผ่านวุฒิสภาเนื่องจากมีปัญหาในบางมาตราต้องแก้ไขและผ่านวุฒิสภาในสมัยประชุม พ.ศ. ๒๕๔๖ และ**ประกาศใช้ พ.ร.บ.มหาวิทยาลัยราชภัฏในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๑๒๑ ตอนพิเศษ ๒๓ ก. ลงวันที่ ๑๔ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๗** จึงทำให้เกิด **มหาวิทยาลัยราชภัฏขึ้นทั่วประเทศ ๔๑ มหาวิทยาลัย** รวมทั้งมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี และต่อมามหาวิทยาลัยราชภัฏนครพนม ก็ได้เปลี่ยนสถานภาพเป็น **มหาวิทยาลัยนครพนม** ตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยนครพนม คงเหลือมหาวิทยาลัยราชภัฏตาม พ.ร.บ.มหาวิทยาลัยราชภัฏ ๒๕๔๗ ทั้งหมด ๔๐ มหาวิทยาลัย กระจายทั่วทุกท้องถิ่นทั่วประเทศ

